

Ohje lasten ja nuorten kesätoiminnasta Suomen ev.-lut. kirkon seurakunnissa poikkeusolojen aikana

Yhteisiä huomioita

Valtioneuvoston 4.5.2020 julkaisema linjaus sallii enintään 50 hengen kokoontumiset 1.6.2020 alkaen. Linjaus avaa mahdollisuuden toteuttaa seurakunnan kokoavaa kesätoimintaa tämän henkilörajauksen ja muut turvallisuuskäytökohdat huomioiden. Ohjeistuksia antavat myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) sekä aluehallintovirastot (AVI). Tämä ohjeistus on laadittu näitä tahoja kuullen. Kirkkohallitus suosittelee, että kesätoiminnan suunnittelussa otetaan huomioon myös toukokuun aikana tulevat hallituksen soveltamisohjeet sekä aluehallintovirastojen tulossa olevat määräykset.

Kirkkohallitus suosittelee ohjeiden mukaisesti asteittaista ja hallittua kokoavan toiminnan avaamista kesällä 2020. Kesätoimintaa linjattaessa on tärkeää ottaa huomioon lapsen oikeudet ja perheen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Poikkeusoloissa seurakunnilla on vahva rooli henkisen ja hengellisen tuen sekä diakonisen avun tarjoajana. Seurakuntien tarjoama kesätoiminta on monelle perheelle erityisen tärkeä juuri tänä kesänä. Valtioneuvoston linjauksen pohjana toimiva raportti [koronakriisin vaikutuksista](#) (ns. Hetemäen raportti) muistuttaa (s. 44–46), kuinka rajoitustoimenpiteet ovat joissain tilanteissa haaste lapsen oikeuksien toteutumiselle. Kriisi on esim. lisännyt alkoholinkäyttöä sekä lähisuhde- ja perheväkivaltaa (s. 54.)

THL:n julkaisemista mallinnoista käy ilmi, että epidemiatilanteen odotetaan jatkuvan loppuvuoden 2020 ajan. Kaiken toiminnan siirtäminen syyskauteen ei senkään vuoksi ole perusteltu ratkaisu.

Kokoava toiminta pitää aina sisällään riskin koronaviruksen leviämisestä. Turvallisuusriskit on kartoitettava huolellisesti ja ratkaistava paikallisesti, koska olosuhteet vaihtelevat seurakunnittain. Tässä voidaan hyödyntää Turvallinen seurakunta -asiakirjan [riskiarviointiohjeistusta](#) (s. 9-10).

Leiritoiminnan turvallisuusasiakirja tehdään jokaiselle leirille erikseen. Kirkkohallitus suosittelee, että leirien suhteen seurakunta ottaa yhteyttä paikallisiin terveysviranomaisiin ja yhteistyössä heidän kanssaan käy läpi leiritoiminnan turvallisuutta. Hiippakunnat hoitavat yhteyksiä aluehallintovirastoihin.

On tärkeää suunnitella kesätoiminnan työntekijöiden resurssointi ja mahdollisesti lisääntynyt tarve tarkasti, esim. ohjaajat, keittiö-, kiinteistöhuolto- ja siivoushenkilöstö.

Työnantaja päättää työsuojelulliset näkökohdat yhteistyössä työterveyden kanssa. Arvioinnin työntekijän terveydentilasta ja riskiryhmään kuulumisesta tekee työterveyshuolto.

Riskiryhmiin kuuluville lapsille, nuorille ja perheille on tärkeää tarjota tukea ja erilaisia vaihtoehtoja, joissa kokoontumiset ja kasvokkain tapahtuvat kohtaamiset minimoidaan.

Rippikoulu

Rippikoulu on seurakunnalle ja järjestämisluvan saaneelle järjestölle kirkkojärjestykseen perustuvaa, velvoittavaa toimintaa. Rippikoulut on toteutettava tavalla tai toisella poikkeusoloista huolimatta.

Valtioneuvoston linjausten mukaisesti myös rippikoululeirit on mahdollista aloittaa 1.6. alkaen tietyin rajoituksin. Piispat [5.5 antamassaan ohjeistuksessa](#) suosittelevat, että rippikoululeirien ja muun leiritoiminnan aloittaminen on mahdollista 1.6.2020 alkaen. Turvallisuutta koskevien valmisteluiden ja muiden käytännön syiden vuoksi yön yli kestävä leiritoiminta on suositeltavaa aloittaa kuitenkin vasta juhannuksen jälkeen. Rippikoululaisten, isosten ja henkilökunnan kokonaismäärän tulee olla enintään 50 henkilöä. Päivärippikoulujen ja leiririppikoulujen ennakkotapaamisten järjestäminen on mahdollista 1.6. alkaen.

Rippikoulun leirijakso

Harkinta rippikoulun leirijakson järjestämisestä kesällä 2020 tehdään seurakuntakohtaisesti paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Rippikoululeiri voidaan toteuttaa, jos se pystytään järjestämään niin, ettei rippikouluryhmä joudu kosketuksiin siihen kuulumattomien henkilöiden kanssa. Myös henkilöstö pyritään pitämään samana koko leirin ajan.

Mikäli leirikeskuksessa on useampia rippikoulu- ja/tai muita ryhmiä samanaikaisesti, tulee ohjelma järjestää siten, että ryhmät pystyvät toimimaan erillään kaikissa tilanteissa. Ruokailu-, ohjelma-, majoitus- ja peseytymistilat tulee järjestää siten, että niissä on vain yksi ryhmä kerrallaan. Esimerkiksi ruokailu on suositeltavaa järjestää mahdollisuuksien mukaan kunkin leiriryhmän omissa, erillisissä tiloissa tai ulkona.

Majoitustiloissa on syytä kiinnittää huomiota yleisiin hygieniaohjeistuksiin ja hyvään siivoukseen niin leirien aikana kuin ennen uuden ryhmän saapumista leirikeskukseen. Erityisesti ryhmien vaihtuessa on tarpeellista käyttää ammattimaista siivousta. Leirikeskusten majoitusolosuhteet vaihtelevat huomattavasti. Tästä syystä yksityiskohtaisten ohjeiden laatiminen tulee tehdä paikallisesti.

Leiriä varten tehtävän turvallisuussuunnitelman laatimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suunnitelmaan sisältyvässä riskien arvioinnissa tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Turvallisen etäisyyden säilyttämiseen liittyvät näkökohdat (ruokailu, majoitus, oleskelu- ja ulkotilat, peseytyminen) tulee arvioida tapauskohtaisesti. Tarpeettomia fyysisiä kontakteja tulee välttää. Yhteydenpito koteihin ennen rippikoululeiriä on erityisen tärkeää, jotta perheillä on riittävä tieto riskeistä leiriolosuhteissa.

Vierailupäivän järjestäminen ei ole kokoontumisrajoituksen puitteissa mahdollista. Myös yksittäisten vierailujen välttäminen on suositeltavaa. Välttämättömien yksittäisten vierailujen tulee tapahtua rajatussa tilassa vailla kosketusta muihin leirin osallistujiin.

Kuinka toimintaan sairastumistapauksissa?

Jos henkilöllä on selvittämättömästä syystä johtuva ylähengitystieinfektio, leirille osallistumisesta tulee olla yhteydessä hoitavaan lääkäriin. Jos leirillä osallistuja tai työntekijä sairastuu, tulee ottaa yhteyttä kunnan terveystieteiden yksikköön. Päätöksen hoidosta ja testaamisesta tekee tartuntatautilääkäri. Hän tekee myös päätöksen mahdollisesta karanteenista, kuultuaan leirin vastaavia työntekijöitä. Päätökset ovat aina tapauskohtaisia. Koronatestien tulokset saadaan yleisimmin 2-4 päivässä.

Koronaepäilyissä ja -tapauksissa on syytä muistaa asiallinen viestintä, sillä huhut lähtevät helposti liikkeelle ja voivat vääristyä matkalla. Pandemiatilanteen vuoksi koronaan liittyvä viestintä on kriisiviestintää.

Tapauskohtaisesti tartuntatautilääkärin ohjeet viestitään leiriläisille sekä vanhemmille ilman tarpeetonta viivytystä ja selkeästi. Yksityisyydensuoja on tärkeä muistaa. Tapauksesta ilmoitetaan kirkkoherralle, ja muutoinkin toimitaan seurakunnan kriisiviestintäohjeiden mukaisesti. Kirkkoherra on kirkon kriisiviestinnän toimintamallin mukaisesti yhteydessä kapituliin yhteisen tilannekuvan luomiseksi ja mahdollisesti tarvittavien viestintätoimien sopimiseksi. Kapituli on tarvittaessa yhteydessä Kirkon viestintään, joka vastaa kirkon valtakunnallisesta kriisiviestinnästä ja tukee seurakuntia ja hiippakuntia kriisiviestinnässä. Kiireellisissä tilanteissa voi soittaa suoraan Kirkon viestinnän kriisiviestintäpuhelimeen: 09 180 2247.

Riskiryhmiin kuuluvien rippikoulu

Riskiryhmiin kuuluvien nuorten kohdalla voivat vanhemmat olla yhteydessä paikalliseen terveydenhuoltoon, joka kartoittaa toiminnan olosuhteet ja ohjeistaa osallistumispäätöksen teossa.

Mikäli nuori ei voi osallistua rippikoulun leirijaksolle, on hänelle järjestettävä mahdollisuus osallistua rippikouluun muulla tavoin. Tällöin kyseeseen voi tulla esimerkiksi päivärippikoulu. Myös etärippikoulua voidaan käyttää rippikoulun tukitoimintona. Kirkkohallitus on julkaissut maaliskuussa [Suuri Ihme –rippikoulua etänä](#) -ohjeistuksen.

Konfirmaatio

Tavanomaisen konfirmaatiomessun järjestäminen ei toistaiseksi ole mahdollista valtioneuvoston kokoontumisrajoituksiin liittyvän linjauksen vuoksi. Konfirmaatioiden järjestämisen osalta tulee seurata ja noudattaa jumalanpalveluselämästä annettavia yleisiä ohjeistuksia.

Muu kesätoiminta

Kun koululaisten kesäloma alkaa, tarve ohjattuun toimintaan ja yhteydenpitoon saattaa olla tavallista suurempi. Seurakunnan resursseja on perusteltua suunnata kesätoimintaan ja perheiden tukemiseen kesäkuukausina. Osa lapsista ja nuorista elää haastavissa perhetilanteissa. Seurakunnan kesätoiminta voi torjua yksinäisyyttä ja palvella lapsen ja nuoren sekä koko perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyväksi havaittuja toimintamalleja kannattaa jatkaa

myös kesällä ja luoda myös joustavasti uusia. Kirkkohallitus suosittelee asteittaista ja hallittua kokoavan toiminnan avaamista kesällä 2020 ja seurakunnan mahdollisuuksien mukaan myös leiri- tai päiväleiritoimintaa. Näiden toteuttamisessa on hyvä toimia tiiviissä yhteistyössä perheiden kanssa sekä seurattava tarkasti viranomaisohjeistuksia.

Toimintaa on turvallisinta toteuttaa ulkona. Useammin tai säännöllisesti kokoontuvan ryhmän on hyvä pysyä samana. Osallistujia voi olla enintään 50 henkilöä samassa tilanteessa. Turvallisuusohjeina on muistettava hyvä käsihygienia ja turvavälit. Flunssaiset eivät voi osallistua toimintaan.

Näkökulmia muuhun kesätoimintaan

- Kysykää perheiden toiveita, osallistakaa heitä suunnitteluun.
- Huomioikaa myös kunnan ja järjestöjen tarjonta. Eri toimijoiden yhteistyössä voidaan perheitä palvella kokonaisuutena parhaiten.
- Ennakoilmoittautuminen on tarpeen. Jos ilmoittautuneita on paljon, toiminta jaetaan esim. muutaman tunnin jaksoihin, jotta ryhmä saadaan pidettyä riittävän kokoisena ja samana.
- Vaihtoehdot ruokailulle on hyvä miettiä. Käytetäänkö omia eväitä vai onko mahdollisuutta jakaa ruokaa tai ruokakassi?
- Katso lisää evl.fi/plus/kasvatus

Kouluikäisten ja perheiden leiritoiminta

Muita leirejä koskevat samat poikkeustilaan ja turvallisuuteen liittyvät ohjeistukset kuin rippikoulun leirijaksoa. Seurakuntien olosuhteet ovat hyvin erilaiset mm. tilojen ja ryhmäkokojen suhteen. Sen vuoksi jokainen tilanne vaatii paikallisen harkinnan ja ohjeiden soveltamisen paikallisiin olosuhteisiin. Isovanhemmille ja lapsille suunnattua yhteistä leiritoimintaa ei suositella.

Etätoiminta vaihtoehtona

On tärkeää ottaa huomioon, miten riskiryhmiin kuuluvat perheet voivat olla mukana toiminnassa ilman fyysistä läsnäoloa.

- Kesätekemistä voi lähettää postin tai sähköisten viestimien kautta. Erilaisia rastiratoja perheet voivat kulkea myös itsenäisesti.
- Leiri- ja puuhapäiviä voi pitää myös verkon välityksellä.
- Vinkkejä seurakuntien etätoimintaan on koottuna [varhaiskasvatukseen](#), [kouluikäisille](#), [rippikouluun](#), [partioon](#), [nuorisotyöhön](#) sekä [perhe- ja parisuhdetyöhön](#)
- On toivottavaa, että perheisiin ollaan yhteydessä. Tästä annettu ohjeistus liitteessä [Yhteydenotto perheisiin poikkeusoloissa](#). On tärkeää tarjota edelleen myös henkistä tukea.